

JELICA
GREGANOVIĆ

Zovem se
MAMA²

■ Laguna ■

Copyright © 2017, Jelica Greganović

Cover illustration copyright © 2017, Dobrosav Bob Živković

Illustration copyright © 2017, Dobrosav Bob Živković

Copyright © ovog izdanja 2017, LAGUNA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

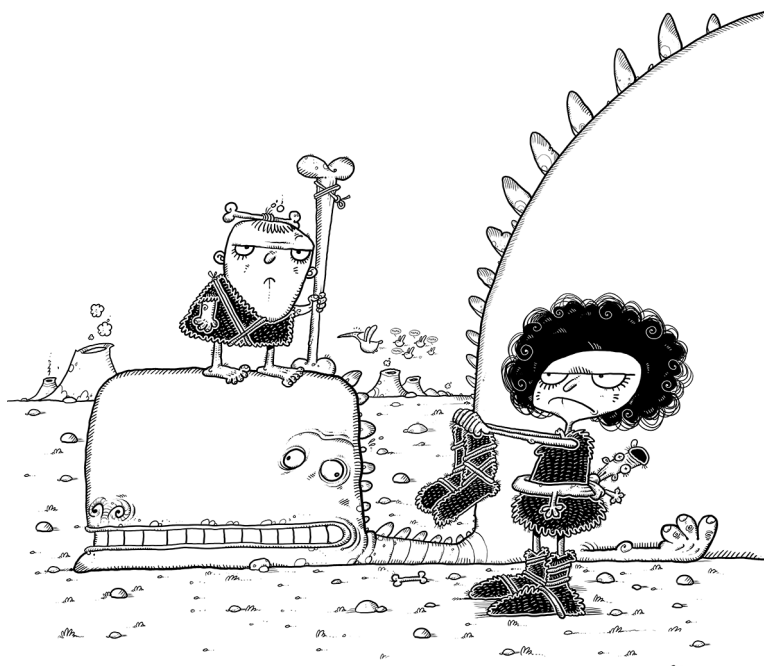
*Ovu knjigu posvećujem Vidu, Zarji i Vuku,
zahvaljujući kojima se zovem Mama.*

Sadržaj

Goločlankari	9
Mučimajke	15
Tiha jeza rođendanska	23
Preko veze	35
Spavaju li...	41
Arheologija i čudovište iz Loh Nesa . . .	49
Decama	59
Farbaj me nežno	65
Potpukovnik Enes protiv maminih sinova .	75
Ćutolozi	83
Vreme kutija	91
Nema leba bez seksa	97
Kvočka	105
Prolećne vode	113
Razmena u boji	119
Sto grama rođendana	127
Delinkvencija na aukciji	135
Poludi sam	141

O Egzitu i izlazu	.151
Čik kupi ako smeš	.159
Tantal i kraljica Sub-ad	.167
Genetski poštar	.177
Višesobno srce	.183
Ajkule.	.189
O crnom luku i srcu maminom	.197
Deda Mraz	.205
Kobajagi	.215
Napolje	.223
Noćna radnja	.231
Svet na naduvavanje	.237
Vatromet na čekanju.	.243
Golaći.	.251
Kô dete i trešnja	.259
Mala deca i veliki mrmoti	.267
Pakao lično	.273
Bo trećeg dana njene smrti	.283
Cvr i Čak.	.289
Biti ili ne biti	.295
Dlakava klasika	.303
Beleška o autorki	.311

Goločlankari

Ovo je trebalo da bude priča o Božiću, jer svašta bih mogla da sateram u nju. Prosto bi se caklila od svetala, lampiona, crvenela od mašni na poklonima, mirisala na cimetne kolačiće i vanilu, bila smerna i smirena kao tesarov sin čiji se rođendan tog dana slavi.

Bila bi to lepota jedna idilična, samo kad, usred mojih literarnih namera, Mali Sin ne bi kretao napolje. Tamo gde je minusno temperaturno stanje, jer sneg nikako da padne, zemlja je tvrđa od betona, puca mraz. Znam ja da je ta moja beba potrošila već dvadesetak godina, zahvaljujući čemu bi mogla i da se oženi, ali to nije razlog da za svaki slučaj ne progvirim u hodnik i proverim kakav se u golomrazični svet uputio. Da se ne prehladi, i taj rad.

Na prvi pogled je sve bilo u redu – zimska jakna, čak i veliki šal u koji se umotao kao hodočasnik koji je krenuo peške na proslavu Ješuinog dana rođenja. Tu su i rukavice, kapu nema, al' ima kapuljaču krznom opervaženu i to onim za ekspedicije na krajnji sever, ništa manje dlakavu od kapuljača inuitskih lovaca na foke.

Nizbrdo stvari ne izgledaju baš zadovoljavajuće – pantalone su mu takve mustre kao da je statirao u filmu

strave i užasa, u kom se svim prisutnima radi o nogama pomoću satara i skalpela. To je sve rupa do rupe, na froncle a ispod golo, dočim je napolju led ledeni od vremena. Dobro ajde, te rupčage pantalonske i nekako mogu da preživim, mada kad bi mene neko pitao – duge gaće su zakon. Al' čik ih spomeni mladom lepotanu, kućnom manekenu. Verovatno bi me pogledao kao da sam puštena na produženi vikend iz institucije zatvorenog tipa. U koju bi komotno mogli da me smeste onog trenu kad sam pogled spustila sasvim dole, na deo gde mi dete počinje. Stopala nisu uznemiravajuća, jesu u patikama, al' ta obuća se već godinama, u mlađoj generaciji, cipelama zove. To šta ja mislim o tim „cipelama“ koje, po mojim pojmovanjima, nisu u skladu sa zimom, to nema veze. Niť bi me ko slušao, niť poslušao. Ali članci!

Da li bi neko mogao da mi objasni ludilo od mode koje komanduje pantalone kratke kao da se pošlo u ribolov usred letnje žege i nemanje čarapa koje bi premostile pauzu između obuvnog i odevnog predmeta? Zašto ova deca usred zime hodaju sa nazuvicama u patikama? Zašto nemaju normalne čarape, šta fali bar soknama? Zašto im je golo između? Napolju pingvini cvokoću, a moje dete, jes' matoro al' dete je dete, kreće golih članaka u svet!

Možete slobodno da mi kažete da sam staromodna, da je vreme pretrčalo preko mene ne trudeći se ni da me preskoči, nego me žmurečki pregazilo. Nemam ja problem sa tim. Ako sam staromodna zato što sam se

do onomad vizuelno smrzavala kad vidim neku maloletnicu razdrljene jakne do pupka, po najvećoj hladnoći, ili jakne kratke toliko da ničim svoje ime ne opravdava, onda sam apsolutno spremna da takva i ostanem. Naročito me je mentalno uznemiravala moda golih pupkova i bubrega. Mene su horde ženske rodbine i pretkinja proganjale kao zmije žabu, pazeći da slučajno ne sednem na nešto hladno. Beton? Sedenje na betonu je, u mojoj ženskoj generaciji, bilo ravno sedenju na santi leda. Čak i ako se radilo o julu mesecu, i to onom najtoplijem u poslednjih nekoliko decenija. Upasivale su me, zamotavale, proveravale da mi slučajno neki komadićak kože, koji ne spada u glavu i ruke, ne viri i virenjem dovede do prehlade. A od prehlade do upale pluća i od upale pluća do nedajbožeipomerisesmesta je samo korak. Zato sam u zimnje doba izgledala kao himalajska udavača koja na sebi nosi sve što u miraz donosi. I šta mi fali? Sve mi radi. Zamislite da sam golih golcatih nogu naokolo po mrazu hodala, ko bi ovog bosočlankara rodio? Kad se ta nova sorta pojavila? Povodom čega? Mogla bih ja ovako da postavljam pitanja bar još dva pasusa. Džabe, naravno. Sumnjam da bi mi bio ponuđen ijedan suvisao odgovor. Nije evolucija valjda na glavu pala.

Ljudi su potrošili vekove napretka da dođu do protivzimnog izuma. Hiljadama godina su zamotavali noge kao novorođenčad, u krznene trake, platnene, kakve god, samo da se sačuvaju odozdo. Jedva su nekako stigli do inovacije koja nam se sada čini bogom dana i tako

sama po sebi podrazumevajuća – čarapâ! I sad se, bez od strane Prirode datog alibija, pojave goločlankari. Njih ne zebe, oni su viša bića. Samo se mi sa donje lestvice prirodnih sistema smrzavamo zimi, primitivno obuvamo čarape dok supermeni hrabro, razgolićenih donjih ekstremiteta, svetom koračaju.

Jedini problem su im majke koje zauzimaju busije u hodniku i zarobljene goločlankare puštaju na slobodu i napolje tek kad se dotični obuju kako normalnost zapoveda. Recimo, ja. Nisam sklona pletenju i štrikanju, još manje vezu, te discipline me uznemiravaju, al' ima da mu opletem čarape. Vunene. Ne do kolena, nego do ušiju. Onda lepo u'vatim zasedu kod izlaznih vrata. Nema da mi promakne ni „g“ od goločlankara. Jer narod zna. Mudar je. Ne ide bosonog zimi. Čizma glavu čuva, šubara je kvari. A i šubaru ima da mu nabavim, samo da ga još jednom vidim onako goločlankarskog.

Mučimajke

- Izvinite, je l' imate ono kameno sa susamom?
- Mislite na pločice?
- Jeste, one kao keramičke.
- Nemamo, ali imamo ove sa lanenim semenom.
- Meni izgledaju kao sa granitom.
- Gospodo, jako su zdrave...
- Jesu, al' za bagere.
- Gospodo, ovo je radnja zdrave hrane, a ne auto-mehaničarska radionica.
- Je l' možete samo malo tiše, celu noć spavao nije, šetam ga od jutros? – spustila je sugestivno glas izmučena majka i podigla obrve ne bi li tim činom uspela da oslobodi kolena o koja su joj udarali podočnjaci. – A ni ovaj stariji nije spavao.

Ovaj stariji je za to vreme prstom jedne ruke poslovno kopao po nosu, drugom se češkao po reproduktivnom predelu, sa dosadom merkajući kutije na policama.

- Prestani da se drpaš, sto puta sam ti rekla da se...

Predmet vaspitavanja je uvređeno nabrao nos i zasuzio tako da bi holivudski glumci mogli da mu zavide na brzini i uštedi parafina.

– Lan je, gospođo, izuzetno zdrav, još ako uzmete i dijetalno laneno ulje – prošištała je šapatom prodavačica, merkajući bebu u kolicima i pokušavajući da zautavi plač u najavi.

– Moj deda je ormane mazao lanenim uljem, al’ ako je dijetalno...

– Dobro, možete i da se mažete, mislila sam na jedenje...

– Ma kakvo mazanje, smrdi kô kuga.

– Uzmite onda ove čia kekse.

– Čije kekse?

– Kako čije kekse?

– Čije kekse da kupim?

– Nisu „čiji“ nego „čia“.

– Pa to vas i pitam, čiji su?

– Naši, to seme se tako zove i izuzetno je zdravo i dijetalno...

– Čuvajte ga, ode! – prosiktala je neispavana majka i jurnula napolje.

Prodavačica je otvorila usta, mahnula kesicom u ruci, shvatila da je zakasnila i zabrinuto pogledala ostavljenu bebu. Spolja su dopirali zvuci okršaja. Beba se promeškolljila u kolicima...

– Sto puta sam ti rekla da ne bežiš! Gde si jurnuo, ’oćeš da te nešto zgazi? Prestani da se drpaš i slušaj me kad ti govorim! – dahtala je izbezumljena majka, uturavajući nazad u radnju i vukući za sobom urlajućeg begunca.

Beba je odgurnula ćebence, zatreptala, otvorila usta široko kao zlatna ribica i očajnički zaplakala. Držeći jednom rukom avanturistu koji je isprekidano šmrcao, drugom je uvežbanim zahvatom podigla bebu i, ignorišući činjenicu da joj mladunče bezubim ustima sisa rame, dobacila prodavačici:

– Dajte mi sto grama čega god, čije god da je, i tako je to sve odvratno. Lepo ću da crknem od te zdrave hrane, a ni kilo još nisam izgubila...

Prodavačica je uvređeno žmirnula, zinula da nešto kaže ali se pri pogledu na *onog starijeg* koji je bebi krišom vukao nogu, što bi sudeći po njenom izrazu lica ponovo moglo da dovede do plača, predomislila, izmerila kesicu zdravlja za mršavljenje i brže-bolje je naplatila.

Umorna majka je bezvoljno uzela kupljeno, spustila bebu u kolica, osvrnula se oko sebe i ciknula davši se u trk:

– Vraćaj se ovamo!

Pred sobom je gurala kolica u kojima je odskakala zapanjena beba. Prodavačica je umorno uzadahnula, iz daljine je dopirao plač i imperativno:

– Ne češi se, sto puta sam ti rekla!

Nekada, u stara dobra vremena, zima se završavala a toplo vreme je obznanjivano cvetanjem cveća i drveća. Sada to doba počinje pojavom mučimajki koje niču po teretanama, fitnessima, jogama, u galopu po stazama

parkova. Posle celog dana roptanja na poslu, pranja veša, kuvanja, jurcanja za decom, nespavanja, čišćenja i svega ostalog što krasi žensku emancipaciju, pripadnice majčinskog korpusa bacaju se na fizičke aktivnosti koje im uzimaju i ono malo preostalog vremena i daha. Naravno i na zdravu prehranu koja podrazumeva jedenje svega što izgleda nejestivo, ali bi valjda od toga trebalo jednom možda ipak da se smrša. Bar u reklamama. U kojima nastupaju osobe ženskog pola koje bi eventualno trebalo dohraniti, da ne spominjem da decu ni ne sreću, a kamoli da su ih rodile. Koje žive od vazduha i piju rosu s trava. U tačno određeno vreme. I svaki zalogaj žvaću devetnaest puta kao japanski monasi.

Za razliku od majki koje kafu piju trčeći sprint sa preponama preko nameštaja, jednu ostatke meljavih bebećih papica, pod uslovom da baš tada ne moraju da presvlače, teše, odgovaraju, spasavaju... Za vreme ručka paze da ono što su rodile sebi oko ne iskopa kašikom, peru pod upljuvan spanaćem, tu i tamo ubace neku mrvu u usta i čekaju – noć. Jer i deca moraju ponekad malo da odspavaju. I svi ostali prateći kućni elementi. Tada, kad tišina zavlada stanom, konačno mogu da sednu, podlakte glavu rukom i pogledaju čeznutljivo u frižider. Da l' se sme ili ne sme, tek valja nešto pojesti. Šta god, bilo šta, jer majci satrvenoj danom sve izgleda kao delikates do specijaliteta. Da li goji? Neka goji, crklo dabogda! Taman i proleće koje stiže kao božja kazna. Za njim i leto.

Ono leto kada je nezgodno nositi zimske jakne, široke džempere koji su tako fino ove sezone bili u modi, nema prikrivanja i pokrivanja. Sve što se, uz alibi hladnog vremena i decom potpuno poremećenog životnog ritma, polako ali neumitno nagomilalo i sada će izaći na videlo. Svi pojasevi za spasavanje, jastučići, faltice i podmetači za sedenje. Katastrofa. Ulicama će hodati mlađe i lepše, one što jedu šta hoće i koliko im je volja. Lako je njima, godine im obezbeđuju unutrašnje sago-revanje, vitke su kao zmije vodene. Uz to trče, skaču i vežbaju samo od besa i nemoranja. Dočim majke mogu, na užas trenutnih zapovesti lepote, da se kotrljaju – ako na vreme ne porade na nestajanju zimskih ali i nezimskih zaliha.

Za to vreme će muškarci i dalje, bez osećanja griže savesti koje vama upravo odgriza pola mozga, sedeti pred televizorima i cevčiti pivo. Bez obzira da li su očevi ili ne. Bezbrižno. Pivski stomaci će im se okrugliti srećno, kao da su u dvanaestom mesecu blagoslovenog stanja. I ništa. Zato što su oni takvi. Smeju da ih imaju. Zajedno sa svim ostalim zaobljenjima i viškovima. Ako baš podivljaju, mogu da uzmu učešće u fizičkim aktivnostima, ali to im više dođe za zabavu i tetrebljenje. Muškarci su prihvatljivi kakvi god da su, zato što su u mogućnosti. Može im se.

Dok se vi, žene-majke-carice, mučite i kad vas niko ne muči. Dižite tegove, jer vam nije dosta dizanja dece i cegera. Trčite, jer niste dovoljno galopirale po vasceli

dan, a bogami i noć, po stanu. Gimnasticirajte, jer vam je malo gimnastike celog dana. Znojite se, zato što vam nije dovoljno znojenja za šporetom i od procvetalih hormona. Rastežite se, jer nije dovoljno to što vas svi po ceo dan razvlače. Gladujte, iako i tako ne stižete da jedete. Jedite trunje kao ptice, uostalom i tako ste navikle da jedete mrve za decom ostale. Odričite se, jer odricanje vam je i tako drugo ime. Borite se da ispuniti snove kreatora koji sanjaju da jednog dana sve žene izgledaju kao četrnaestogodišnji dečaci. Da im pantalone drže koske kukova, a majice šiljci ramena. I povremeno posetite poneki muzej. Prosto da se setite kako žene zaista izgledaju.

Dotle, toplo vreme korača pred ženama i nosi transparent: *Do leta starleta!* Samo ne mentalna, molim. Mučimajke, ne dajte se! A ti, prestani da se češeš već jednom, sto puta sam ti rekla!

Tiha jeza rodendanska

Nema veće roditeljske sreće, ponosa i zadovoljstva od dana kada se slavi ulaženje u Klub Produživača Vrste. Taj dan, bez sumnje, pripada malom ili malo većem slavljeniku, ali nema roditelja kome tada kroz glavu, kao na filmskoj traci akciono dramatičnog filma, ne protrči dan koji je najbolje zaboraviti. Jeste da se on opisuje kao najlepši u životu, ali je isto tako činjenica da se do te lepote stiže s takvim strahom da ga je Majka Priroda svrstala u podsvesne zadatke iz rubrike *Zaboravi što pre i vuci se dalje!*

Upravo zbog toga je prećutni dogovor svih roditelja kroz istoriju da se taj rođendanski dan velikodušno ustupi mladuncu koji je tada ugledao svetlo dana ili svetiljku noći. Sve zavisi kada je odlučio da se pridruži ostatku ljudskog roda i dâ svoj mali ali dragoceni doprinos garanciji neizumiranja.

Postoje dva načina da se proslave detinji rođendani – kućni i vankućni, ili spoljni.

Pozabavimo se najpre radostima kućne proslave dečjeg rođendana. Kućni način je naravno prisniji i jasno – domaćiji i domaćinskiji jer otvarate vrata svog

toplog doma i u njega zovete sve sebi bliske, kasnije i sve detetu bliske, rođake, komšiluk, one koji su vas zvali, za inat i one koji vas nisu zvali, slučajne prolaznike i one nasumice izabrane na lutriji pomoću telefonskog imenika. Na kraju krajeva, neko mora da pojede svu onu hranu koju ste spremili iako ste rekli da tu nema šta mnogo da se priprema, nećete preterivati, nešto malo reda radi... sendviči u svakom slučaju, sva deca jedu sendviče. Tu nastupa filigranski rad antičkog roba, jer treba naseckati hleb u hlepčice ili nakoturati baget-hleb... to je ona hlebna motka za koju vam treba dozvola za nošenje oružja kad pokušavate da je donesete od radnje do kuće, a da ne obogaljite mimoiduće. Mada, valja i na sopstvene organe vida pripaziti kad taj hlebac u ruci nosite. Onda sledi seckanijada onoga što na sendviče ide, šunka je prevelika, skratiti je treba, krastavci se kotrljaju, dakle – polutke, mazati što raznovrsnije, a zdravije... možda neko jaje kuvano... naravno na kolutove, iz kojih ispada proketo žumance, a prsten balanca se kida... malo svežeg paradajza, koji po definiciji curi i klizi... sir ograničiti, jer visi sa sendviča kao jastučnica... Obavezno bez kečapa, da ne bi posle dnevnog soba izgledala kao poprište masakra ili ocrvenjena scena za snimanje vrlo krvoločnog filma strave i strahote. Taman kad napravite sendvičarsku ikebanu čiju ravnotežu može da poremeti i dah leptira, sigurno je da će neki od ukućana izvući donji, sebi najbliži sendvič i zatražiti politički azil u susednoj državi dok vi tražite

krivca za rušenje taman naređanog planinskog venca. Ali uz male goste dolaze i veliki gosti, nisu ni njihova usta rutava, dakle treba napraviti nešto i za njih. Seckanje, seckanje, seckanje, a ni bez slatkog ne ide.

Rodendanska torta mora. Ako je pravite sami, spremite se za podnošenje napada svih svemirskih slučajnosti na vaš lik i, naročito, vaše delo. Prema svim zakonima fizike i fizičkog vaspitanja, sve torte koje pravite bez rodendanske svrhe i povoda, uvek uspeju. Za razliku od njih, ta najvažnija – rodendanska se ili istrbuši ili se pripljeska, sklona je krivljenju na jednu stranu, ugiбанju središnjeg dela, a nisu retki ni slučajevi kada se jednostavno tako slegne kao da ste je na mesečini pekli. Šlagove i filove da ne spominjem. Oni su poseban faktor zaprepašćenja. Kako to ume da mili, mrda i klizi, nema nauke koja bi to umela da objasni ili mu na kraj stane. Ukrašavanje je posebna disciplina za koju Olimpijski komitet još uvek nije siguran da li bi je uvrstio u olimpijske igre. Jeste da sadrži sve elemente vrhunskog sporta, ali je nekako suviše surova i dovodi takmičara do ruba psihofizičke izdržljivosti. Jeste da su proizvođači konditorskih dodataka i ukrasa izmislili takve da vam pamet stane – od bisera, fronclī, preko vozova, žaba, princeza, buketa cvetova, uopšte, šta vam duša poželi, al' što to voli da se topi i od torte pravi najmaštovitiji papagajski akvarel, čudo jedno. Obaška što se većinom šećernih posipalica mogu urnisati plombe i naneti trajna šteta zubnom fondu gostiju. U dobra stara vremena

su se torte ukrašavale orasima, dok danas torta bez flore, faune, igračaka, nameštaja, prevoznih sredstava, knjiga, slika i stripova, skoro i da nije torta.

Vrlo bitno pri spremanju rođendana mlađih maloletnika je i nehvatanje u klopku modernih saveta dekorativne gastronomije, tipa – ražnjići sa nataknutim žele bombonama, crvima, trešnjama i ostalim povrćem. Naime, dečji rođendani su obredi u kojima bilo čemu što je oružju slično mesta nema. Gde god u receptu vidite šiljak, to znači da vam neko radi o živcima. Jer ako nešto ne želite, to je da jurite goste koji galopiraju naokolo kao pomamljeni i pokušavaju da sebe nataknu na moderni, šareni šiš-kebab.

Kada napravite tu skromnu ponudu hrane, pomoću koje bi oveće afričko selo moglo da preživi bar nekoliko godina, dolazi na red priprema terena. S obzirom na kreativne godine mladih gostiju koje očekujete, najbolje je sa poprišta gde će se odvijati rođendan skloniti sve oštro, sve šiljato, sve za čim i zbog čega biste mogli da požalite, sve što niste ni znali da imate, niti čemu služi. Dakle, sve što vam ruku padne, a najbolje je skloniti i nameštaj uz zidove, jer korisnici dečjih rođendana imaju neverovatnu potrebu da se penju na sve što je više od njih, kao i da sa toga padaju na glavu, ako je ikako moguće.

Nije loše skloniti i sve čime bi gostima moglo da padne na pamet da jedni druge gađaju. Kao i sve o šta bi mogli da se sapletu, zbog čega tepisi, krpice i druge ponjave moraju da, za tu priliku, dožive privremeni

progon iz stambenih teritorija na kojima mislite da izvedete rođendanski obračun. Mada, s obzirom na to da se radi o deci, to znači – iz svih prostorija. Deca su gosti koje ćete tražiti i naći i u ćoškovima kuće za koje vam još niko nije ni javio da su u vašem posedu.

Ako se odlučite da ukrašavate kuću, slavlja dečjeg povodom, potrudite se da ne padnete na najnemaštovitiju varijantu konfeta ili sličnih liliputanskih papirnih restlova. Sem ako ne nameravate da do idućeg slavlja rođendanskog iz zubnih plombi i gaća vadite srcaste 'artijice. Papirne froncle su bolje, naročito ako su duže, prosto – lakše se skupljaju. Baloni su skoro neophodan momenat svake dekoracije rođendana, što znači da ubacite pluća u šestu brzinu i trudite se da vam posle naduvanog petog balona ne iskoče oči iz matičnih duplji. Uz to, baloni zahtevaju i prethodne psihičke pripreme, kao i blagovremeno obaveštavanje komšiluka, jer kad zvanice počnu da sedaju na te balone i buše ih svime što dohvate, trudeći se da izazovu što jaču eksploziju, Kućni savet će vas na sledećem zasedanju staviti na prvu tačku dnevnog reda kao teroristu koji je probao da sa surovom maloletničkom divizijom izazove bar regionalni rat vašeg stambenog rejona i susednog kvarta. Još ako balonima dodate i one trubice iz kojih se uz urlik odmotavaju šarene zmiје, može se desiti da vas, uprkos stečenoj nervnoj labilnosti, iseće i iz stana i iz zgrade i sa kontinenta.